

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 05 Mayıs 2026

Sayı:

1729

10/4154

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2003 yılından bu yana gerçekleştirilen özelleştirme uygulamalarının kamu maliyesi, istihdam, üretim kapasitesi, yatırım düzeyi, tarımsal üretim, bölgesel kalkınma ve kamu yararı üzerindeki etkilerinin bütün boyutlarıyla araştırılması; kamuya ait varlıkların rant odaklı kullanılıp kullanılmadığının tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

ASKIN GENÇ
KAYSERİ M.V.

GEREKÇE

2003 yılı sonrasında Türkiye'de özelleştirme uygulamaları hız kazanmış; kamuya ait sanayi tesisleri, şeker fabrikaları, enerji üretim ve dağıtım şirketleri, limanlar, otoyol ve köprü işletmeleri, maden sahaları ve çok sayıda kamu taşınmazı özel sektöre devredilmiştir.

Ancak aradan geçen süreye rağmen bu kapsamlı varlık devrinin Türkiye ekonomisine net katkısı ile yarattığı ekonomik ve sosyal maliyetler Meclis denetimine tabi tutulmamıştır.

Öncelikle, 2003–2026 döneminde özelleştirmelerden elde edilen toplam gelirin yıllar itibarıyla Türk Lirası ve ABD Doları bazında ne olduğu; bu gelirlerin bütçedeki gerçek etkisi; ne kadarının borç azaltımında, ne kadarının cari harcamalarda kullanıldığı şeffaf biçimde ortaya konulmalıdır. Kamu varlıklarının satışıyla elde edilen gelirlerin kalıcı üretim artışı mı sağladığı yoksa geçici bütçe finansmanına mı dönüştürüldüğü açıklığa kavuşturulmalıdır.

Daha önemlisi, özelleştirilen işletmelerin önemli bir kısmında yeni istihdam yaratılmadığı, mevcut istihdamın azaltıldığı ve üretim kapasitesinin daraltıldığı yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır. "Atıl kapasite" gerekçesiyle üretimin düşürüldüğü; bazı tesislerin kapatıldığı; kamu adına üretim yapan işletmelerin sanayi fonksiyonlarını yitirerek taşınmaz değeri üzerinden değerlendirilir hale getirildiği kamuoyunda yaygın biçimde dile getirilmektedir.

Bazı örneklerde kamuya ait arsa ve tesislerin düşük bedellerle devredildiği, kısa süre içinde el değiştirerek çok daha yüksek bedellerle satıldığı yönünde güçlü kamuoyu tartışmaları mevcuttur. Kamu varlıklarının üretim ve istihdam yerine arazi rantına konu edilip edilmediği; değerlendirme süreçlerinin kamu çıkarını koruyacak şekilde yürütülüp yürütülmediği; kamu zararına yol açılıp açılmadığı mutlaka araştırılmalıdır.

Özellikle şeker fabrikaları ve tarıma dayalı sanayi tesislerinin kapatılması veya üretimin azaltılması, yalnızca doğrudan istihdam kaybı anlamına gelmemiştir. Bu durum, pancar üreticilerinden taşımacılık sektörüne, yerel esnaftan yan sanayiye kadar geniş bir ekonomik zinciri etkilemiş; dolaylı olarak tarımsal üretimi azaltmış ve kırsal bölgelerde gelir kaybına yol açmıştır. Üretim merkezlerinin zayıflaması kırsaldan büyük şehirlere göçü hızlandırmış bölgesel eşitsizlikleri derinleştirmiştir.

Ayşın Başkanlığı
Zeynep
Veli Akbaba
Malatya M.V.

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili

Eğer özelleştirme uygulamaları üretim artışı ve teknoloji yatırımı yerine tesis kapatma, istihdam azaltma ve arazi değerini maksimize etme pratiğine dönüşmüş ise; bu tablo ekonomik kalkınma anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Ayrıca özelleştirme sözleşmelerinde yer alan yatırım ve istihdam taahhütlerinin ne ölçüde yerine getirildiği; taahhütlerin ihlali halinde hangi yaptırımların uygulandığı; kamu denetim mekanizmalarının etkinliği de açıklığa kavuşturulmalıdır.

Kamu varlıkları milletindir. Bu varlıkların devri yalnızca mali bir işlem değil, bir kalkınma tercihi ve siyasi sorumluluktur. Eğer kamuya ait üretim tesisleri kapanmış, istihdam azalmış, tarımsal üretim daralmış buna bağlı ürünlerde ithalat artmış ve kamu arazileri rant alanına dönüşmüş ise bunun ekonomik ve siyasi sorumluluğu vardır.

Bu nedenle, 2003 yılından itibaren gerçekleştirilen özelleştirme uygulamalarının gelir boyutu ile yarattığı istihdam kayıpları, üretim daralması, tarımsal etkiler, bölgesel kalkınma sonuçları ve kamu zararına yol açıp açmadığı bütün boyutlarıyla araştırılmalı; sonuçları Türkiye Büyük Millet Meclisi ve kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

Belirtilen gerekçelerle Meclis Araştırması açılması zorunludur.

1729 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1 İlhami Çaman Altın Tekeleş M.		
2 Aliye Coşar	Antalya	
3 Murat GAN	Samsun	
4 Zeda Erden Kılıç	İzmir	
5 Nurhayat Altıcalıoğlu Bursa		
6 Hüseyin Yıldızlı	Kocaeli	
7 Müzeyyen Serkin	Adana	
8 Süleyman Coşkun	Antalya	
9 ^o Özgür Karabat	İstanbul	
10 Akut KMA	Antalya	
11 Rahmi Askin TÜRKELİ	İzmir	
12 MELİH MERİÇ	Gönderge	
13 Bilal Biber	Adana	
14 Hüseyin Yıldız	Aydın	
15 Nemun Yıldırım Kora	Hatay	
16 Mehmet Paktas Çorum		
17 İZZET AKBUĞUT	Burdur	
18		
19		
20		

